

Ma'naviy tahdidlarga qarshi kurash asosida talabalar ijtimoiy faolligini oshirish metodikasini takomillashtirish ijtimoiy pedagogik muammo sifatida

*Raximova Saida Durdiyevna,
s.rakhimova@gmail.com
o'qituvchi
Toshkent davlat agrar universiteti*

***Annotatsiya.** Global o'zgarishlar sharoitida bugun yoshlar hayotiga turli tahdidlar, xususan ma'naviy tahdidlar xavf solmoqda. Ushbu maqolada ma'naviy tahdidlar tushunchasi, oldini olish va unga qarshi kurash asosida talabalar ijtimoiy faolligini oshirish metodikasini takomillashtirishning ijtimoiy pedagogik jihatlari yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** ma'naviy tahdid, ijtimoiy faollik, zamonaviy metodika, ijtimoiy pedagogika, ustoz – shogird, ijtimoiy munosabatlar.*

Совершенствование методики повышения социальной активности учащихся на основе борьбы с моральными угрозами как социально-педагогическая проблема

*Рахимова Саида Дурдиевна,
s.rakhimova@gmail.com
преподаватель
Ташкентский государственный аграрный университет*

***Аннотация.** В условиях глобальных изменений сегодня жизни молодежи угрожают различные угрозы, в частности моральные. В данной статье освещаются социально-педагогические аспекты совершенствования методики повышения социальной активности учащихся на основе понятия моральных угроз, профилактики и борьбы с ними.*

***Ключевые слова:** моральная угроза, социальная активность, современная методика, Социальная педагогика, учитель – ученик, социальные отношения.*

Improving the methodology for increasing the social activity of students on the basis of the fight against spiritual threats as a social pedagogical problem

*Rakhimova Saida Durdiyevna,
s.rakhimova@gmail.com
teacher
Tashkent State Agrarian University*

***Annotation.** In the context of Global changes, today various threats to the life of young people, in particular spiritual ones, threaten. This article covers the social pedagogical aspects of improving the methodology for increasing the social activity of students on the basis of the concept of spiritual threats, prevention and fight against it.*

***Keywords:** spiritual threat, social activity, modern methodology, social pedagogy, teacher-disciple, social relations.*

Global o'zgarishlar sharoitida inson va jamiyat hayotidagi eng muhim masalalardan biri, uning ma'naviy olamini mulohaza qilish eng dolzarb muammoga aylandi. Chunki intellektual rivojlanish natijalaridan g'arazli maqsadlardan foydalanish juda katta ko'lam kasb etmoqda. Ma'naviyatga qarshi qaratilgan har qanday tajovuz, tahdid o'z-o'zidan milliy ma'naviyat inqiroziga,

mamlakat xavfsizligi uning milliy manfaatlari, jismonan va ma'nan sog'lom avlod kelajagini ta'minlash yo'lidagi jiddiy xatarlardan biriga aylanishi va oxir-oqibatda jamiyatni inqirozga olib kelishi mumkin. Shu ma'noda, ma'naviy tahdid tushunchasi, uni oldini olish va bartaraf etish muammosini atroflicha o'rganish kerak. Ushbu muammo haqida gapirishdan oldin avvalo ushbu tushunchaga izoh berib o'tadigan bo'lsak, "ma'naviy tahdid deganda, avvalo, tili, dini, e'tiqodidan qat'iy nazar, har qaysi odamning tom ma'nodagi erkin inson bo'lib yashashiga qarshi qaratilgan, uning aynan ruxiy dunyosini izdan chiqarish maqsadini ko'zda tutgan mafkuraviy, g'oyaviy va informasion xurujlarni nazarda tutish lozim".

Ma'naviy tahdid – bu jamiyatning ma'naviy asoslariga, qadriyatlariga, milliy o'zligiga va an'analarga zarar yetkazuvchi, uning barqarorligiga, rivojlanishiga va kelajagiga xavf soluvchi omillar, g'oyalar, qarashlar va harakatlardir. Ma'naviy tahdidlar turli shakllarda namoyon bo'lishi mumkin va ular jamiyatning turli sohalariga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ma'naviy tahdid quyidagi xususiyatlarga ega:

- a) til tanlamaydi;
- b) din tanlamaydi;
- c) e'tiqod tanlamaydi.

E'tiborlisi shuki, ma'naviy tahdidlar faqat inson tomonidan yaratiladi va faqat insonga tajovuz qilinishi bilan zararlidir. Shuningdek, ma'naviy tahdidlarni o'ziga xos xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, ma'naviy tahdidlar nosog'lom turmush tarzi asoratidir;

Ikkinchidan, ma'naviy tahdidlar ma'naviy va axloqiy tubanlik illatlarini ifodalaydigan sub'yektiv omillar majmuidir;

Uchinchidan, ma'naviy tahdidlar shaxs axloqiy ongini buzish vositasida jamiyat hayotini izdan chiqarishga, nosog'lom turmush tarzini yoyishga yo'naltirilgan.

Ma'naviy tahdidlarning ko'rinishlariga quyidagilarni kiritish mumkin:

- Diniy ekstremizm va terrorism: Dindan niqob sifatida foydalanib, jamiyatda zo'ravonlik, adovat va tartibsizlikni targ'ib qiluvchi g'oyalar va harakatlar. Ular diniy bag'rikenglikka, millatlararo totuvlikka va konstitutsiyaviy tuzumga qarshi qaratilgan bo'ladi.

- Agressiv missionerlik (prozelitizm): An'anaviy dinlarga zid bo'lgan, yangi diniy oqimlarni zo'ravonlik yo'li bilan tarqatishga urinishlar.

- "Ommaviy madaniyat"ning salbiy ta'siri: Yuksak ma'naviy qadriyatlarga zid bo'lgan, zo'ravonlik, axloqsizlik va iste'molchilikni targ'ib qiluvchi filmlar, musiqalar, o'yinlar va boshqa ommaviy madaniyat mahsulotlari.

- Axloqsizlik va behayollikni targ'ib qilish: Pornografiya, fohishabozlik va boshqa axloqsiz illatlarning tarqalishi, oilaviy qadriyatlarga va yosh avlodning axloqiy tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

- Narkomaniya va alkogolizm: Odamlarning, ayniqsa yoshlarning sog'lig'iga, aqliy va jismoniy qobiliyatlariga zarar yetkazuvchi, jamiyatda jinoyatchilikni keltirib chiqaruvchi illatlar.

- Milliy nifoqni qo'zg'atish: Turli millatlar va elatlar o'rtasida adovatni keltirib chiqarishga qaratilgan g'oyalar va harakatlar.

- Tarixni soxtalashtirish: Milliy qahramonlarni qoralash, milliy g'ururni yo'qotishga qaratilgan harakatlar.

- Korrupsiya va boshqa ijtimoiy illatlar: Jamiyatda adolatsizlikni keltirib chiqaruvchi, davlatning obro'sini tushiruvchi va odamlarning ishonchini yo'qotuvchi harakatlar.

- Internet orqali tarqatiladigan yolg'on ma'lumotlar (feyk nyus): Jamiyatda vahima va ishonchsizlikni keltirib chiqaruvchi, siyosiy barqarorlikka va ijtimoiy totuvlikka putur yetkazuvchi ma'lumotlar.

Bunday tahdidlarni yuzaga keltirayotgan kuchlar bugungi kunda milliy ma'naviyatga qarshi kurashda makkorlikning turli uslub va vositalaridan foydalanib, qancha mablag' talab etilishidan

qat'iy nazar o'z manfaatlarini yo'lida mavjud bo'lgan moddiy, texnik va texnologik imkoniyatlarni ishga solmoqda. Bu jarayonning tahlili shuni ko'rsatadiki, ularni jilovlashning imkoniyati har doim ham mavjud emas. Tashqaridan qaraganda ular sezilmasada, amalda milliy ma'naviyatda kechayotgan jarayonlarda o'z ifodasini topmoqda, ularning ongi, dunyoqarashi, qalbi, "tani" va "qoniga" kirib, butun millatning botiniy va zohiriy qiyofasini egallamoqda.

Bugungi kunda jahondagi murakkab siyosiy va iqtisodiy vaziyat, ma'naviy tahdidlarning kuchayishi talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularning ma'naviy-axloqiy barqarorligini mustahkamlash zarurligini ko'rsatmoqda.

Zamonaviy jamiyat dinamik rivojlanayotgan jamiyatda o'z fikriga ega, mustaqil ravishda qaror qabul qila oladigan ijtimoiy rivojlangan odamlarga ehtiyoj sezadi.

Ijtimoiy faoliyatni rivojlantirishning asosiy vazifasi yoshlarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish, ularni ijtimoiy-madaniy muhitda ijodiy mustaqil faoliyatga kiritishdir. Ushbu maqsadga erishishning markaziy vositasi yaqin atrofdagi muhit bilan keng aloqalar orqali yosh avlodning ijtimoiy-madaniy pozitsiyasini va dunyoqarashini shakllantirishdir.

Ijtimoiy rivojlanish nuqtai nazaridan shaxsning ijtimoiy faolligini rivojlantirish insonning doimiy ravishda o'zgarishi, o'sishi, o'zini oshkor qilishi, o'zini o'zi anglashi va o'zini takomillashtirish qobiliyatiga asoslanadi. Pedagogik nuqtai nazardan, yoshlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish nafaqat ma'lumot uzatish va bilimlarni shakllantirishdan, balki shaxsning qobiliyatlarini ochib berishdan, ijtimoiy foydali faoliyatning shaxsiy tajribasini boyitishdan, madaniyat kontekstida qadriyatlar mustahkamlashdan iborat bo'ladi.

Quyidagi ijtimoiy pedagogik muammolar bugungi kunda ta'lim jarayonidagi muhim masalalardan biridir:

- Ma'naviy tahdidlarning ta'siri ostida talabalarning ijtimoiy faolligi pasayishi, o'zlarini jamiyat hayotidan chetlashtirishga moyillik kuzatilmoqda.
- Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning samaradorligini oshirish uchun talabalarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan samarali metodikalar yetishmayapti.
- Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish uchun mavjud metodikalar hali ham yetarlicha takomillashmagan, har bir talabaning individual xususiyatlarini hisobga olinmaydi.

Ma'naviy tahdidlarga qarshi kurash asosida talabalar ijtimoiy faolligini oshirish metodikasini takomillashtirish uchun quyidagi takliflarni berish mumkin:

1. Ma'naviy tahdidlarning ta'sirini kamaytirish:

- Talabalarni ma'naviy tahdidlarning mohiyati, turlari va ularning salbiy oqibatlarini bilan tanishtirish.
- Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning samaradorligini oshirish uchun ma'rifiy tadbirlar, seminarlar, munozaralar, treninglar o'tkazish.
- Talabalarning ma'naviy-axloqiy barqarorligini mustahkamlashga qaratilgan maxsus dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

2. Ijtimoiy faollikni oshirish:

- Talabalarning qiziqishlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda, ularning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan turli loyihalar, tadbirlar va dasturlarni amalga oshirish.
- Talabalarning ijtimoiy faolligini rag'batlantirish, ularning ijodiy g'oyalarini qo'llab-quvvatlash.

- Talabalarning ijtimoiy faolligini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.

3. Individual yondashuv:

- Har bir talabaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda, ularning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan individual dasturlarni ishlab chiqish.
- Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan psixologik yordam ko'rsatish.

4. Jamoaviy ish:

- Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish uchun jamoaviy ishlarni tashkil etish.

- Talabalarning o'zlarini jamiyat hayotidan chetlashtirishga moyilligini kamaytirish uchun jamoaviy ruhni mustahkamlash.

- Talabalarning jamoaviy ishlarini muvofiqlashtirish va boshqarish tizimini takomillashtirish.

5. Hamkorlik:

- Ta'lim muassasalari, ota-onalar, jamoat tashkilotlari va boshqa manfaatdor tashkilotlar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish.

- Talabalarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan birgalikdagi loyihalarni amalga oshirish.

Umuman olganda ma'naviy tahdidlarga qarshi kurashish yo'llari quyidagilardan iborat:

- Ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish: Yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularni ma'naviy immunitetini shakllantirish.

- Ommaviy axborot vositalarining rolini oshirish: Ma'naviy-ma'rifiy dasturlarni ko'paytirish, jamiyatni ma'naviy tahdidlardan ogoh qilish.

- Diniy bag'rikenglikni targ'ib qilish: Turli dinlar vakillari o'rtasida o'zaro hurmat va hamjihatlikni mustahkamlash.

- Millatlararo totuvlikni saqlash: Turli millatlar va elatlar vakillari o'rtasida do'stlik va birodarlikni kuchaytirish.

- Korrupsiyaga qarshi kurashish: Ijtimoiy adolatni ta'minlash, davlatning obro'sini oshirish.

- Internet xavfsizligini ta'minlash: Yoshlarni internetdagi salbiy ta'sirlardan himoya qilish, ularga to'g'ri ma'lumot olishga yordam berish.

- Jamiyatning barcha a'zolarining faol ishtirokini ta'minlash: Ma'naviy tahdidlarga qarshi kurashishda har bir fuqaro o'z hissasini qo'shishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, ma'naviy tahdidlarga qarshi kurash asosida talabalar ijtimoiy faolligini oshirish metodikasini takomillashtirish - bu murakkab va dolzarb ijtimoiy pedagogik muammo bo'lib, ushbu muammoni hal qilish uchun yuqorida keltirilgan takliflarni amalga oshirish, talabalarining ma'naviy-axloqiy barqarorligini mustahkamlash, ularning ijtimoiy faolligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Ma'naviy tahdidlarga qarshi kurashish – bu doimiy va uzluksiz jarayon bo'lib, jamiyatning barcha a'zolaridan hushyorlik, bilimdonlik va mas'uliyatni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Каримов И.Юксак маънавият - енгилмас куч.-Т.:Маънавият,2008.-Б.14.

2. Тўраев Ш.Маънавий таҳдид:фалсафий талқин.-Т.: Мухаррир,2010.-Б.4.

3. Отамуратов С.Глобаллашув ва миллий маънавий хавфсизлик.-Т.: Ўзбекистон,2013.-Б.265.

4. Durdiyevna R. S., O'G'Li S. A. I. YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATIDA HUQUQIY TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK YONDASHUV //Science and innovation. – 2024. – Т. 3. – №. Special Issue 20. – С. 86-89.

5. Saida R. THE SPECIFICS OF AGE-RELATED DEVELOPMENT OF CREATIVITY //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 41. – С. 310-314.

6. Rahimova S. MA'NAVIY TAHDIDLARGA QARSHI KURASH ASOSIDA TALABALAR IJTIMOY FAOLLIGINI OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH //Наука и инновация. – 2024. – Т. 2. – №. 24. – С. 72-75.